

**Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne
do uzyskania przez uczniów klas z programem nauczania fizyki
na poziomie rozszerzonym
poszczególnych śródrocznych i końcoworocznych ocen klasyfikacyjnych**

Nazwa realizowanego programu: Z fizyką w przyszłość - Program nauczania fizyki dla szkół ponadgimnazjalnych
kończących się maturą, zakres podstawowy.

Autor: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach. Wydawnictwo: WSiP.

Poniżej przedstawiony został podział wymagań na poszczególne oceny szkolne:

ocena dopuszczająca – wymagania konieczne

ocena dostateczna – wymagania podstawowe

ocena dobra – wymagania rozszerzone

ocena bardzo dobra i celująca – wymagania dopełniające

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

VI. CELE OPERACYJNE, CZYLI PLAN WYNIKOWY

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
1. Opis ruchu postępowego				
1	Elementy działań na wektorach	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wielkości fizycznych skalarnych i wektorowych, • wymienić cechy wektora, • dodać wektory, • odjąć wektor od wektora, • pomnożyć i podzielić wektor przez liczbę, • rozłożyć wektor na składowe o dowolnych kierunkach, • obliczyć współrzędne wektora w dowolnym układzie współrzędnych, • zapisać równanie wektorowe w postaci równań skalarnych w obranym układzie współrzędnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • zilustrować przykładem każdą z cech wektora, • mnożyć wektory skalarnie i wektorowo, • odczytać z wykresu cechy wielkości wektorowej. 	
2	Podstawowe pojęcia i wielkości opisujące ruch	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić ruchy na postępowe i obrotowe i objaśnić różnice między nimi, • posługiwać się pojęciami: szybkość średnia i chwilowa, droga, położenie, przemieszczenie, prędkość średnia i chwilowa, przyspieszenie średnie i chwilowe, • obliczać szybkość średnią, • narysować wektor położenia ciała w układzie współrzędnych, • narysować wektor przemieszczenia ciała w układzie współrzędnych, • odróżnić zmianę położenia od przebytej drogi, • podać warunki, przy których wartość przemieszczenia jest równa przebytej drodze, • narysować prędkość chwilową jako wektor styczny do toru w każdym jego punkcie, 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować: szybkością średnią i chwilową, przemieszczenie, prędkość średnią i chwilową, przyspieszenie średnie i chwilowe, • skonstruować wektor przyspieszenia w ruchu prostoliniowym przyspieszonym, opóźnionym i w ruchu krzywoliniowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego, • przeprowadzić dyskusję problemu przyspieszenia w ruchach zmiennych krzywoliniowych, • rozróżnić jednostki podstawowe wielkości fizycznych i ich pochodne.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, co to znaczy, że ciało porusza się po okręgu ruchem jednostajnym, • zapisać i objaśnić wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego. 		
3	Opis ruchu w jednowymiarowym układzie współrzędnych	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować ruch prostoliniowy jednostajny, • obliczać szybkość, drogę i czas w ruchu prostoliniowym jednostajnym, • sporządzać wykresy $s(t)$ i $v(t)$ oraz odczytywać z wykresu wielkości fizyczne, • obliczyć drogę przebytą w czasie t ruchem jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym, • obliczać szybkość chwilową w ruchach jednostajnie przyspieszonych i opóźnionych, • porównać zwroty wektorów prędkości i przyspieszenia w ruchu po linii prostej i stwierdzić, że w przypadku ruchu przyspieszonego wektory $\vec{v}$ i $\vec{a}$ mają zgodne zwroty, a w przypadku ruchu opóźnionego mają przeciwne zwroty. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić i zinterpretować wzory przedstawiające zależności od czasu współrzędnej położenia i prędkości dla ruchów jednostajnych, • sporządzać wykresy tych zależności, • objaśnić, co to znaczy, że ciało porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym i jednostajnie opóźnionym (po linii prostej), • wyprowadzić i zinterpretować wzory przedstawiające zależności od czasu: współrzędnych położenia, prędkości i przyspieszenia dla ruchów jednostajnie zmiennych po linii prostej, • sporządzać wykresy tych zależności, • zinterpretować pole powierzchni odpowiedniej figury na wykresie $v_x(t)$ jako drogę w dowolnym ruchu, • zmieniać układ odniesienia i opisywać ruch z punktu widzenia obserwatorów w każdym z tych układów. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania dotyczące ruchów jednostajnych i jednostajnie zmiennych, • rozwiązywać problemy dotyczące składania ruchów.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
4	Opis ruchu w dwuwymiarowym układzie współrzędnych	<ul style="list-style-type: none"> opisać rzut poziomy, jako ruch złożony ze spadania swobodnego i ruchu jednostajnego w kierunku poziomym, objaśnić wzory opisujące rzut poziomy, wyrazić szybkość liniową przez okres ruchu i częstotliwość, posługiwać się pojęciem szybkości kątowej, wyrazić szybkość kątową przez okres ruchu i częstotliwość, stosować miarę łukową kąta, zapisać związek pomiędzy szybkością liniową i kątową. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać matematycznie rzut poziomy, obliczyć wartość prędkości chwilowej ciała rzuconego poziomo i ustalić jej kierunek, wyprowadzić związek między szybkością liniową i kątową, przekształcać wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego i zapisać różne postacie tego wzoru. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać zadania dotyczące rzutu poziomego, zapropionować i wykonać doświadczenie pokazujące, że czas spadania ciała rzuconego poziomo z pewnej wysokości jest równy czasowi spadania swobodnego z tej wysokości, rozwiązywać problemy dotyczące ruchu jednostajnego po okręgu.
2. Siła jako przyczyna zmian ruchu				
1	Klasyfikacja poznanych oddziaływań	<ul style="list-style-type: none"> dokonać klasyfikacji oddziaływań na wymagające bezpośredniego kontaktu i oddziaływania „na odległość”, wymienić „wzajemność” jako cechę wszystkich oddziaływań, objaśnić stwierdzenia: „siła jest miarą oddziaływania”, „o zachowaniu ciała decyduje zawsze siła wypadkowa wszystkich sił działających na to ciało”. 		
2	Zasady dynamiki Newtona	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć treść zasad dynamiki, wskazywać źródło siły i przedmiot jej działania, rysować siły wzajemnego oddziaływania ciał. 	<ul style="list-style-type: none"> stosować poprawnie zasady dynamiki, posługiwać się pojęciem układu inercjalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy, stosując zasady dynamiki.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
3	Ogólna postać drugiej zasady dynamiki	<ul style="list-style-type: none"> posługiwać się pojęciem pędu, zapisać i objaśnić ogólną postać II zasady dynamiki, wypowiedzieć zasadę zachowania pędu. 	<ul style="list-style-type: none"> znajdować graficznie pęd układu ciał, obliczać wartość pędu układu ciał, stosować ogólną postać II zasady dynamiki, objaśnić pojęcie środka masy. 	<ul style="list-style-type: none"> znajdować położenie środka masy układu dwóch ciał, stosować zasadę zachowania pędu do rozwiązywania zadań.
4	Tarcie	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić pojęcia siły tarcia statycznego i kinetycznego, rozdzielić współczynniki tarcia statycznego i kinetycznego, zapisać wzory na wartości sił tarcia kinetycznego i statycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować współczynniki tarcia statycznego i kinetycznego, sporządzić i objaśnić wykres zależności wartości siły tarcia od wartości siły działającej równoległe do stykających się powierzchni dwóch ciał. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy dynamiczne z uwzględnieniem siły tarcia posuwistego.
5	Siły w ruchu po okręgu	<ul style="list-style-type: none"> sformułować warunek ruchu jednostajnego po okręgu z punktu widzenia obserwatora w układzie inercyjnym (działanie siły dośrodkowej stanowiącej wypadkową wszystkich sił działających na ciało), objaśnić wzór na wartość siły dośrodkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> stosować zasady dynamiki do opisu ruchu po okręgu. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy dynamiczne dotyczące ruchu po okręgu.
6	Opis ruchu w układach inercyjnych	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić układy inercyjne i nieinercyjne, posługiwać się pojęciem siły bezwładności. 	<ul style="list-style-type: none"> opisywać przykłady zagadnień dynamicznych w układach nieinercyjnych (siły bezwładności). 	
3. Praca, moc, energia mechaniczna				
1	Iloczyn skalarny dwóch wektorów	<ul style="list-style-type: none"> obliczyć iloczyn skalarny dwóch wektorów. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować iloczyn skalarny dwóch wektorów podać cechy iloczynu skalarnego. 	
2	Praca i moc	<ul style="list-style-type: none"> obliczać pracę stałej siły, obliczać moc urządzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować pracę stałej siły jako iloczyn skalarny siły i przemieszczenia, obliczać chwilową moc urządzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> podać sposób obliczania pracy siły zmiennej.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
3	Energia mechaniczna. Rodzaje energii mechanicznej	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać energię potencjalną ciała w pobliżu Ziemi, • obliczać energię kinetyczną ciała, • wyprowadzić wzór na energię potencjalną ciała w pobliżu Ziemi, korzystając z definicji pracy, • zapisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną ciała. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić pojęcia: układ ciał, siły wewnętrzne w układzie ciał, siły zewnętrzne dla układu ciał, • sformułować i objaśnić definicję energii potencjalnej układu ciał, • posługiwać się pojęciem siły zachowawczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na energię kinetyczną, • rozwiązywać zadania, korzystając ze związków: $\Delta E_m = W_z$ $\Delta E_p = W_{\text{siły zewn. równoważącej siłę wewn.}}$ $\Delta E_p = -W_w$ $\Delta E_k = W_{F_{\text{wyp.}}}$
4	Zasada zachowania energii mechanicznej	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zjawisk, w których jest spełniona zasada zachowania energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić zasadę zachowania energii, • stosować zasadę zachowania energii i pędu do opisu zderzeń, • stosować zasadę zachowania energii do rozwiązywania zadań. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić zasadę zachowania energii dla układu ciał, • rozwiązywać problemy, w których energia mechaniczna ulega zmianie.
4. Hydrostatyka				
1	Ciśnienie hydrostatyczne. Prawo Pascala	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować ciśnienie, • objaśnić pojęcie ciśnienia hydrostatycznego, • objaśnić prawo Pascala, • objaśnić prawo naczyń połączonych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega zjawisko paradoksu hydrostatycznego, • objaśnić zasadę działania urządzeń, w których wykorzystano prawo Pascala, • objaśnić sposób wykorzystania prawa naczyń połączonych do wyznaczania gęstości cieczy. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy z hydrostatyki.
2	Prawo Archimedesesa	<ul style="list-style-type: none"> • podać i objaśnić prawo Archimedesesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić warunki pływania ciał. • rozwiązywać zadania, stosując prawa Archimedesesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić prawo Archimedesesa.
3	Zastosowanie prawa Archimedesesa do wyznaczania gęstości	<ul style="list-style-type: none"> • skorzystać z prawa Archimedesesa do wyznaczania gęstości ciał stałych i cieczy. 		

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
5. Pole grawitacyjne				
1	O odkryciach Kopernika Keplera	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić założenia teorii heliocentrycznej, • sformułować i objaśnić treść praw Keplera, • opisać ruchy planet Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować trzecie prawo Keplera do planet Układu Słonecznego i każdego układu satelitów krążących wokół tego samego ciała . 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat roli odkryć Kopernika i Keplera dla rozwoju fizyki i astronomii.
2	Prawo powszechnej grawitacji	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować i objaśnić prawo powszechnej grawitacji, • podać przykłady zjawisk, do opisu których stosuje się prawo grawitacji, • na podstawie prawa grawitacji wykazać, że w pobliżu Ziemi na każde ciało o masie 1 kg działa siła grawitacji o wartości około 10 N. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać sens fizyczny stałej grawitacji, • wyprowadzić wzór na wartość siły grawitacji na planecie o danym promieniu i gęstości. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać oddziaływanie grawitacyjne wewnątrz Ziemi, • omówić różnicę między ciężarem ciała a siłą grawitacji, • przedstawić rozumowanie prowadzące od III prawa Keplera do prawa grawitacji Newtona, • przygotować prezentację na temat roli Newtona w rozwoju nauki.
3	Pierwsza prędkość kosmiczna	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pierwszą prędkość kosmiczną i podać jej wartość dla Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, że satelita tylko wtedy może krążyć wokół Ziemi po orbicie w kształcie okręgu, gdy siła grawitacji stanowi siłę dośrodkową. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość pierwszej prędkości kosmicznej.
4	Oddziaływania grawitacyjne w Układzie Słonecznym	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dla wszystkich planet Układu Słonecznego siła grawitacji słonecznej jest siłą dośrodkową. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać (szacować) wartości sił grawitacji, którymi oddziałują wzajemnie ciała niebieskie, • porównywać okresy obiegu planet, znając ich średnie odległości od Słońca, • porównywać wartości prędkości ruchu obiegowego planet Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób badania ruchu ciał niebieskich i odchylen tego ruchu od wcześniej przewidywanego mogą doprowadzić do odkrycia nieznanymi ciał niebieskich.
5	Natężenie pola grawitacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie pola grawitacyjnego i linii pola, • przedstawić graficznie pole grawitacyjne, • poprawnie wypowiedzieć definicję natężenia pola grawitacyjnego, • odpowiedzieć na pytanie: Od czego zależy wartość 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać wartość natężenia pola grawitacyjnego, • sporządzić wykres zależności $\gamma(r)$ dla $r \geq R$. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość natężenia pola grawitacyjnego wewnątrz jednorodnej kuli o danej gęstości • sporządzić wykres zależności $\gamma(r)$ dla $r < R$, • rozwiązywać problemy, stosując ilościowy opis

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		<p>natężenia centralnego pola grawitacyjnego w danym punkcie?</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego pole grawitacyjne w pobliżu Ziemi uważamy za jednorodne. 		<p>pola grawitacyjnego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotować wypowiedź na temat „natężenie pola grawitacyjnego a przyspieszenie grawitacyjne”.
6	Praca w polu grawitacyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać, że jednorodne pole grawitacyjne jest polem zachowawczym. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać i objaśnić wyrażenie na pracę siły grawitacji w centralnym polu grawitacyjnym • objaśnić wzór na pracę siły pola grawitacyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzić rozumowanie wykazujące, że dowolne (statyczne) pole grawitacyjne jest polem zachowawczym.
7	Energia potencjalna ciała w polu grawitacyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzieć na pytania: Od czego zależy grawitacyjna energia potencjalna ciała w polu centralnym? Jak zmienia się grawitacyjna energia potencjalna ciała podczas zwiększania jego odległości od Ziemi? 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać wzór na zmianę grawitacyjnej energii potencjalnej ciała przy zmianie jego położenia w centralnym polu grawitacyjnym, • poprawnie wypowiedzieć definicję grawitacyjnej energii potencjalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać, że zmiana energii potencjalnej grawitacyjnej jest równa pracy wykonanej przez siłę grawitacyjną wziętej ze znakiem „minus”, • poprawnie sporządzić i zinterpretować wykres zależności $E_p(r)$, • wyjaśnić, dlaczego w polach niezachowawczych nie operujemy pojęciem energii potencjalnej.
8	Druga prędkość kosmiczna	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej, • obliczyć wartość drugiej prędkości kosmicznej dla Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej, • opisać ruch ciała w polu grawitacyjnym w zależności od wartości nadanej mu prędkości. 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat ruchu satelitów w polu grawitacyjnym w zależności od wartości nadanej im prędkości.
9	Stany przeciążenia. Stany nieważkości i niedociążenia	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady występowania stanu przeciążenia, niedociążenia i nieważkości. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować stan przeciążenia, niedociążenia i nieważkości, • opisać (w układzie inercjalnym i nieinercjalnym) zjawiska występujące 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan nieważkości może występować tylko w układach nieinercjalnych, • wyjaśnić, na czym polega zasada równoważności,

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			w rakiecie startującej z Ziemi i poruszającej się z przyspieszeniem zwróconym pionowo w górę.	<ul style="list-style-type: none"> przygotować prezentację na temat wpływu stanów przeciążenia, niedociążenia i nieważkości na organizm człowieka.
6. Ruch postępowy i obrotowy bryły sztywnej				
1	Iloczyn wektorowy dwóch wektorów	<ul style="list-style-type: none"> podać przykład wielkości fizycznej, która jest iloczynem wektorowym dwóch wektorów. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać iloczyn wektorowy dwóch wektorów, podać jego cechy (wartość, kierunek, zwrot). 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co to znaczy, że iloczyn wektorowy jest antyprzemienne.
2	Ruch obrotowy bryły sztywnej	<ul style="list-style-type: none"> wymienić wielkości opisujące ruch obrotowy, posługiwać się pojęciami: szybkość kątowa średnia i chwilowa, prędkość kątowa średnia i chwilowa, przyspieszenie kątowe średnie i chwilowe, stosować regułę śruby prawoskrętnej do wyznaczenia zwrotu prędkości kątowej. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować: szybkość kątową średnią i chwilową, prędkość kątową średnią i chwilową, przyspieszenie kątowe średnie i chwilowe, opisać matematycznie ruch obrotowy: jednostajny, jednostajnie przyspieszony, jednostajnie opóźniony, zapisać i objaśnić związek między wartościami składowej stycznej przyspieszenia liniowego i przyspieszenia kątowego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić związek między wartościami składowej stycznej przyspieszenia liniowego i przyspieszenia kątowego.
3	Energia kinetyczna bryły sztywnej	<ul style="list-style-type: none"> zapisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną bryły w ruchu obrotowym, posługiwać się pojęciem momentu bezwładności. 	<ul style="list-style-type: none"> podać definicję momentu bezwładności bryły, obliczać momenty bezwładności brył względem ich osi symetrii, obliczać energię kinetyczną bryły obracającej się wokół osi symetrii. 	<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić wzór na energię kinetyczną bryły w ruchu obrotowym, stosować twierdzenie Steinera, wyjaśnić, dlaczego energie kinetyczne bryły obracającej się z taką samą szybkością kątową wokół różnych osi obrotu (równoległych do osi symetrii bryły) są różne.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
4	Przyczyny zmian ruchu obrotowego. Moment siły	<ul style="list-style-type: none"> • podać warunek zmiany stanu ruchu obrotowego bryły sztywnej, • posługiwać się pojęciem momentu siły, • podać treść zasad dynamiki ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować moment siły, • obliczać wartości momentów sił działających na bryłę sztywną, znajdować ich kierunek i zwrot, • znajdować wypadkowy moment sił działających na bryłę. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania, stosując zasady dynamiki ruchu obrotowego.
5	Moment pędu bryły sztywnej	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciem momentu pędu, • podać treść zasady zachowania momentu pędu. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować moment pędu, • obliczać wartość momentu pędu bryły obracającej się wokół osi symetrii, • zapisać i objaśnić ogólną postać drugiej zasady dynamiki ruchu obrotowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania, stosując zasadę zachowania momentu pędu.
6	Analogie występujące w opisie ruchu postępowego i obrotowego		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić analogie występujące w dynamicznym opisie ruchu postępowego i obrotowego. 	
7	Złożenie ruchu postępowego i obrotowego – toczenie		<ul style="list-style-type: none"> • opisać toczenie bez poślizgu jako złożenie ruchu postępowego bryły i jej ruchu obrotowego wokół środka masy, • opisać toczenie jako ruch obrotowy wokół chwilowej osi obrotu, • znajdować prędkość punktów toczącej się bryły jako wypadkową prędkości jej ruchu postępowego i obrotowego wokół środka masy, • obliczać energię kinetyczną toczącej się bryły, • zapisać równania ruchu postępowego i obrotowego toczącej się bryły sztywnej. 	

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
Aneks 1 i Aneks 2. Niepewności pomiarowe. Doświadczenia				
Aneks 1 1–5	<p>Wiadomości wstępne</p> <p>Niepewności pomiarów bezpośrednich (prostych)</p> <p>Niepewności pomiarów pośrednich (złożonych)</p> <p>Graficzne przedstawianie wyników pomiarów wraz z ich niepewnościami</p> <p>Dopasowanie prostej do wyników pomiarów</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady pomiarów bezpośrednich (prostych), wymienić przykłady pomiarów pośrednich (złożonych), odróżnić błędy od niepewności, odróżnić błędy grube od błędów systematycznych, wymienić sposoby eliminowania błędów pomiaru, wskazać źródła występowania niepewności pomiarowych, odczytywać wskazania przyrządów pomiarowych, ocenić dokładność przyrządu, przygotować zestaw doświadczalny wg instrukcji, wykonać samodzielnie kolejne czynności, sporządzić tabelę wyników pomiaru, obliczyć wartości średnie wielkości mierzonych, sporządzić odpowiedni układ współrzędnych (podpisać i wyskalować osie, zaznaczyć jednostki wielkości fizycznych), zaznaczyć w układzie współrzędnych punkty wraz z niepewnościami, zapisać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczyć niepewność względną pomiaru, oszacować niepewność pomiaru pośredniego metodą najmniej korzystnego przypadku, przedstawić graficznie wyniki pomiarów wraz z niepewnościami, dopasować graficznie prostą do punktów pomiarowych i ocenić trafność tego postępowania, odczytać z dopasowanego graficznie wykresu współczynnik kierunkowy prostej, podać przyczyny ewentualnych błędów systematycznych, zaproponować sposób postępowania pozwalający uniknąć błędów systematycznych, oszacować wielkość błędów systematycznych, ocenić krytycznie, czy otrzymany wynik doświadczenia jest realny, samodzielnie sformułować wnioski wynikające z doświadczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> dopasować prostą do wyników pomiarów, obliczyć współczynnik kierunkowy prostej dopasowanej do punktów pomiarowych, obliczyć odchylenie standardowe pojedynczego pomiaru, obliczyć odchylenie standardowe średniej dla każdej serii pomiarów, podać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$, ocenić, czy niepewność pomiaru jest niepewnością systematyczną, samodzielnie zaproponować metodę wyznaczenia wielkości fizycznej.
Aneks 2 1–6	<p>Opisujemy rozkład normalny (rozkład Gaussa)</p> <p>Wyznaczamy wartość przyspieszenia w ruchu jednostajnie przyspieszonym</p> <p>Badamy ruch po okręgu</p> <p>Wyznaczamy współczynnik tarcia kinetycznego</p> <p>Sprawdzamy drugą zasadę dynamiki dla ruchu obrotowego</p> <p>Badamy spadanie swobodne; wyznaczamy wartość przyspieszenia ziemskiego</p>			

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
-----	--------------	-------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
7. Ruch harmoniczny i fale mechaniczne				
1	Sprężystość jako makroskopowy efekt mikroskopowych oddziaływań elektromagnetycznych	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnice między odkształceniami sprężystymi i niesprężystymi, • wymienić stany skupienia, w których nie występuje sprężystość postaci. 	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie rozciąganej sprężyny wyjaśnić proporcjonalność prostą $x \sim F_s$. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczynę występowania sprężystości postaci ciał stałych.
2	Ruch drgający harmoniczny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady ruchu drgającego w przyrodzie, • wymienić i objaśnić pojęcia służące do opisu ruchu drgającego, • podać cechy ruchu harmonicznego, • zapisać i objaśnić związek siły, pod wpływem której odbywa się ruch harmoniczny, z wychyleniem ciała z położenia równowagi, • podać sens fizyczny współczynnika sprężystości dla sprężyny. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać warunki, w których ruch drgający jest ruchem harmonicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, że ruch drgający harmoniczny jest ruchem niejednostajnie zmiennym.
3	Matematyczny opis ruchu harmonicznego – Współrzędne: położenia, prędkości i przyspieszenia w ruchu harmonicznym – Okres drgań w ruchu harmonicznym – Energia w ruchu harmonicznym	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzić i omówić wykresy: $x(t)$, $v_x(t)$, $a_x(t)$, • omówić zmiany energii potencjalnej sprężystości i energii kinetycznej ciała wykonującego ruch harmoniczny. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć współrzędne położenia, prędkości, przyspieszenia i siły w ruchu harmonicznym dzięki rozłożeniu ruchu punktu materialnego po okręgu na dwie składowe, • wyjaśnić pojęcie fazy drgań, • podać i objaśnić wzór na okres drgań harmonicznym, • podać wzory na energię potencjalną sprężystości, energię kinetyczną i energię całkowitą ciała drgającego, • sporządzić wykresy zależności: $E_p(t)$, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie fazy początkowej i zapisać związki $x(t)$, $v_x(t)$, $a_x(t)$ i $F_x(t)$ z użyciem tego pojęcia, • wyprowadzić wzór na okres drgań w ruchu harmonicznym, • wyprowadzić wzory na energię potencjalną sprężystości i energię kinetyczną ciała drgającego, • udowodnić, że całkowita energia mechaniczna ciała wykonującego ruch harmoniczny jest stała, • rozwiązywać zadania z wykorzystaniem matematycznego

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			$E_k(t)$, $E_c(t)$, $E_p(x)$ i $E_k(x)$.	opisu ruchu drgającego.
4	Wahadło matematyczne	<ul style="list-style-type: none"> zapisać i objaśnić wzór na okres drgań wahadła matematycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> podać definicję wahadła matematycznego, opisać sposób wykorzystania wahadła matematycznego do wyznaczenia przyspieszenia ziemskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić wzór na okres drgań wahadła matematycznego, wykazać, że dla małych kątów wychylenia ruch wahadła matematycznego jest ruchem harmonicznym.
5	Drgania wymuszone i rezonansowe	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polega zjawisko rezonansu mechanicznego, zademonstrować zjawisko rezonansu mechanicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać wzorem i objaśnić pojęcie częstotliwości drgań własnych, wyjaśnić powstawanie drgań wymuszonych. 	
6	Pojęcie fali. Fale podłużne i poprzeczne	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polega rozchodzenie się fali mechanicznej, wyjaśnić różnicę między falą poprzeczną i falą podłużną, podać przykłady ośrodków, w których rozchodzą się fale poprzeczne oraz ośrodków, w których rozchodzą się fale podłużne. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić fakt, że fala podłużna może się rozchodzić w każdym ośrodku, a fala poprzeczna tylko w ciałach stałych i na powierzchni cieczy, podać definicję fali harmonicznej. 	
7	Wielkości charakteryzujące fale	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i objaśnić wielkości charakteryzujące fale. 	<ul style="list-style-type: none"> stosować w obliczeniach związek między długością fali, częstotliwością, okresem i szybkością rozchodzenia się fali. 	
8	Funkcja falowa fali płaskiej	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić (posługując się funkcją falową) fakt, że wychylenie cząstki ośrodka biorącej udział w ruchu falowym zależy od jej położenia (x) 	<ul style="list-style-type: none"> podać wzór na wychylenie cząstki biorącej udział w ruchu falowym (funkcję falową) i objaśnić go, wyjaśnić, co nazywamy fazą fali, 	<ul style="list-style-type: none"> zbadać zależność $y(x)$ – wychylenia cząstki od jej odległości od źródła w ustalonej chwili, zbadać zależność $y(t)$ – wychylenia

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		i od czasu (t).	<ul style="list-style-type: none"> wykazać, że energia transportowana przez falę jest wprost proporcjonalna do kwadratu amplitudy tej fali. 	<ul style="list-style-type: none"> od czasu dla wybranej cząstki biorącej udział w ruchu falowym, stosować funkcję falową do obliczania długości fali.
9	Badanie zależności $y(x)$ dla interferujących fal o jednakowych amplitudach i częstotliwościach	<ul style="list-style-type: none"> podać zasadę superpozycji fal, wyjaśnić pojęcie przesunięcia fazowego, przedstawić na wykresach wynik interferencji fal przesuniętych w fazie o: $\phi_0 = 0^\circ$, $0^\circ < \phi_0 < 180^\circ$, $\phi_0 = 180^\circ$, podać warunek, przy którym w wyniku interferencji dwóch fal powstaje fala stojąca, opisać falę stojącą (strzałki, węzły). 	<ul style="list-style-type: none"> analizować i wyjaśniać wynik interferencji fal o częstotliwościach ν_1 i $\nu_2 = 2\nu_1$ oraz ν_1 i $\nu_2 = 3\nu_1$, wyjaśnić pojęcia częstotliwości podstawowej i wyższych harmonicznych, zinterpretować graficznie amplitudę fali w funkcji falowej opisującej falę stojącą, obliczyć odległość między sąsiednimi węzłami lub strzałkami fali stojącej, opisać fale stojące w strunach. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać matematycznie superpozycji dwóch fal przesuniętych w fazie o ϕ_0 i zinterpretować otrzymaną funkcję falową, dokonać matematycznie superpozycji dwóch fal, w wyniku której powstaje fala stojąca i zinterpretować otrzymaną funkcję falową, rozwiązywać zadania dotyczące fal stojących.
10	Badanie zależności $y(t)$ dla interferujących fal wysyłanych przez identyczne źródła	<ul style="list-style-type: none"> podać treść zasady Huygensa, opisać zjawisko dyfrakcji, zdefiniować źródła spójne (źródła fal spójnych), podać warunki wzmocnienia fali i jej wygaszenia w przypadku interferencji fal wysyłanych przez identyczne źródła. 	<ul style="list-style-type: none"> podać warunek, przy którym następuje silne ugięcie fali oraz warunek, przy którym zjawisko ugięcia można pominąć, na podstawie funkcji falowej fali powstałej wskutek interferencji dwóch fal wysyłanych przez identyczne źródła uzasadnić fakt, że wynik interferencji w danym punkcie nie zmienia się z czasem. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać matematycznie interferencji fal harmonicznnych wysyłanych przez identyczne źródła i wyprowadzić wzory opisujące warunek wzmocnienia fali i warunek wygaszenia fali, rozwiązywać zadania z wykorzystaniem warunków wzmocnienia i wygaszenia fal.
11	Fale akustyczne	<ul style="list-style-type: none"> podać cechy fal akustycznych, podać przykłady szybkości rozchodzenia się fal akustycznych (w powietrzu, wodzie, żelazie). 	<ul style="list-style-type: none"> opisać różnice między tonami, dźwiękami i szumami. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać zakres natężenia fal akustycznych rejestrowanych przez mózg ludzki.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
12	Zjawisko Dopplera	<ul style="list-style-type: none"> opisać zjawisko Dopplera w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać zjawisko Dopplera w dowolnym przypadku względnego ruchu źródła dźwięku i obserwatora, wyprowadzić wzór na częstotliwość odbieranego dźwięku w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora. 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować wzór ogólny (dla wszystkich przypadków) na częstotliwość odbieranego dźwięku w przypadku względnego ruchu źródła i obserwatora, rozwiązywać zadania dotyczące zjawiska Dopplera.
8. Zjawiska termodynamiczne				
1	Ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym	<ul style="list-style-type: none"> opisać założenia teorii kinetyczno-molekularnej gazu doskonałego, wyjaśnić z punktu widzenia teorii wywieranie przez gaz ciśnienia na ścianki naczynia, wymienić czynniki wpływające na ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać wzór na ciśnienie gazu (podstawowy wzór teorii kinetyczno-molekularnej), wyrazić wzór na ciśnienie gazu przez różne wielkości fizyczne (liczbę moli, masę pojedynczej cząsteczki, gęstość gazu itp.). 	<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić wzór na ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym.
2	Równanie stanu gazu doskonałego. Równanie Clapeyrona	<ul style="list-style-type: none"> zapisać i objaśnić równanie stanu gazu doskonałego, zapisać i objaśnić równanie Clapeyrona. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać równanie Clapeyrona dla liczby moli n i liczby cząsteczek N (stała Boltzmanna). 	<ul style="list-style-type: none"> wyrazić średnią energię kinetyczną ruchu postępowego cząsteczek gazu doskonałego przez jego temperaturę T i stałą Boltzmanna.
3	Szczególne przemiany gazu doskonałego – Przemiana izotermiczna – Przemiana izochoryczna – Przemiana izobaryczna	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i opisać przemiany szczególne gazu doskonałego, sformułować prawa dla przemian szczególnych, przeliczyć temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na kelwiny i odwrotnie. 	<ul style="list-style-type: none"> otrzymać z równania Clapeyrona prawa rządzące szczególnymi przemianami gazu doskonałego, sporządzać i interpretować wykresy $p(V)$, $V(T)$ i $p(T)$, każdą przemianę szczególną przedstawić w różnych układach 	<ul style="list-style-type: none"> interpretować prawa gazów z punktu widzenia teorii kinetyczno-molekularnej, posługiwać się pojęciem współczynnika rozszerzalności objętościowej gazu, rozwiązywać problemy przez

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			współrzędnych.	zastosowanie ilościowego opisu przemian gazu doskonałego.
4	Energia wewnętrzna gazu. Stopnie swobody	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować energię wewnętrzną ciała i energię wewnętrzną gazu doskonałego, korzystać z informacji, że energia wewnętrzna danej masy danego gazu doskonałego zależy jedynie od jego temperatury, a zmiana energii wewnętrznej jest związana jedynie ze zmianą temperatury. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać wzór na zmianę energii wewnętrznej gazu doskonałego jako funkcję zmiany jego temperatury. 	<ul style="list-style-type: none"> posługiwać się pojęciem stopni swobody cząsteczek gazu, wyrazić wzór na całkowitą średnią energię kinetyczną cząsteczki (wszystkich rodzajów ruchu) przez liczbę stopni swobody cząsteczek gazów jedno-, dwu- i wieloatomowych.
5	Pierwsza zasada termodynamiki i jej zastosowanie do przemian gazowych	<ul style="list-style-type: none"> posługiwać się pojęciem ciepła i przekazu ciepła, wypowiedzieć, zapisać i objaśnić pierwszą zasadę termodynamiki, korzystać z informacji, że pierwsza zasada termodynamiki jest zasadą zachowania energii układu, obliczać pracę objętościową na podstawie wykresu $p(V)$ w prostych przypadkach, zapisać pierwszą zasadę termodynamiki dla przemian: izotermicznej, izochorycznej i izobarycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> interpretować przemiany gazowe (w tym także adiabatyczną) z punktu widzenia pierwszej zasady termodynamiki. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy ilościowe z zastosowaniem pierwszej zasady termodynamiki do przemian gazowych.
6	Ciepło właściwe i ciepło molowe	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić pojęcia ciepła właściwego 	<ul style="list-style-type: none"> definiować pojęcie ciepła właściwego 	<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić związek między C_p i C_v

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		i ciepła molowego.	i ciepła molowego substancji, <ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciami ciepła molowego gazu w stałym ciśnieniu i ciepła molowego w stałej objętości i obliczać ich różnicę. 	(różnicę i stosunek), <ul style="list-style-type: none"> • korzystać z informacji, że C_p/C_v zależy od liczby stopni swobody cząsteczek.
7	Energia wewnętrzna jako funkcja stanu	<ul style="list-style-type: none"> • korzystać z informacji, że zmiana energii wewnętrznej podczas przejścia gazu między dwoma stanami nie zależy od procesu (tak jak praca i ciepło), tylko od stanu początkowego i końcowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie stwierdzenia, że energia wewnętrzna jest funkcją stanu gazu (ciała). 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać ogólny wzór na zmianę energii wewnętrznej gazu, słuszny w każdym procesie, • korzystać z powyższego wzoru podczas rozwiązywania problemów ilościowych.
8	Silniki cieplne. Odwracalny cykl Carnota	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zasadę działania silnika cieplnego, • wymienić przemiany, z których składa się cykl Carnota, • posługiwać się pojęciem sprawności silnika cieplnego, • korzystać z informacji, że nie całe ciepło pobrane ze źródła może być zamienione na pracę. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować sprawność silnika cieplnego, • obliczać sprawność różnych cykli, • sformułować drugą zasadę termodynamiki. 	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciem entropii układu i zmiany entropii, • korzystać z informacji, że w procesach samorzutnych entropia układu wzrasta.
9	Przejścia fazowe	<ul style="list-style-type: none"> • opisać procesy: topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji, resublimacji, • odróżniać wrzenie od parowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować ciepła przemian fazowych, • sporządzać i interpretować odpowiednie wykresy, • opisywać przemiany energii w przemianach fazowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać ilościowe problemy dotyczące bilansu cieplnego z uwzględnieniem przemian fazowych.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
10	Para nasycona i para nienasycona	<ul style="list-style-type: none"> • analizować wpływ zewnętrznego ciśnienia na temperaturę wrzenia cieczy. 	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciami pary nasyconej i pary nienasyconej, • korzystać z informacji, że ciśnienie pary nasyconej można zwiększyć jedynie przez wzrost temperatury, • korzystać z informacji, że do pary nienasyconej można w przybliżeniu stosować prawa gazowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ciśnienie pary nasyconej ze wzrostem temperatury wzrasta bardziej gwałtownie niż ciśnienie pary nienasyconej.
11	Rozszerzalność termiczna ciał	<ul style="list-style-type: none"> • omówić na przykładach zjawisko rozszerzalności termicznej ciał, • obliczać zmiany objętości odpowiadające zmianom temperatury. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować współczynnik rozszerzalności liniowej ciał stałych oraz objętościowej ciał stałych i cieczy. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać (ewentualnie wyprowadzić) związek między współczynnikami rozszerzalności liniowej i objętościowej ciała stałego.
12	Transport energii przez przewodnictwo i konwekcję	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawiska przewodzenia i konwekcji i podać przykłady praktycznego wykorzystania tych zjawisk, • podać przykłady ciał, które są dobrymi przewodnikami ciepła. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić doświadczenia pozwalające zbadać zjawisko przewodnictwa cieplnego ciał stałych, cieczy i gazów oraz sformułować wnioski wynikające z tych doświadczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić analogie między przewodzeniem ciepła i przewodzeniem prądu elektrycznego, • opisać ilościowo zjawisko przewodnictwa cieplnego.
9. Pole elektrostatyczne				
1	Wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co to znaczy, że ciało jest naelektryzowane, • opisać oddziaływanie ciał naelektryzowanych, • zapisać i objaśnić prawo Coulomba, • wypowiedzieć i objaśnić zasadę zachowania ładunku, 	<ul style="list-style-type: none"> • podać wartość ładunku elementarnego, • objaśnić pojęcie przenikalności elektrycznej ośrodka, • rozwiązywać zadania doświadczalne dotyczące elektryzowania ciał. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania z zastosowaniem prawa Coulomba.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> opisać i wyjaśnić sposoby elektryzowania ciał, posługując się zasadą zachowania ładunku. 		
2	Natężenie pola elektrostatycznego	<ul style="list-style-type: none"> podać sens fizyczny natężenia pola elektrostatycznego w danym punkcie, przedstawić graficznie (za pomocą linii pola) pole centralne i jednorodne, odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy natężenie pola centralnego w danym punkcie?”, opisać jakościowo (z wykorzystaniem zasady superpozycji pól) pole wytworzone przez wybrane układy ładunków. 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć definicję natężenia pola, na podstawie definicji podać jednostkę natężenia pola w układzie SI, obliczać natężenie pola wytworzonego przez ładunek punktowy, obliczyć natężenie pola w różnych punktach symetrycznej odcinka łączącego ładunki tworzące dipol elektryczny. 	<ul style="list-style-type: none"> sporządzać wykres $E(r)$ dla pola wytworzonego przez ładunek punktowy, obliczyć natężenie pola wytworzonego przez wybrane układy ładunków.
3	Naelektryzowany przewodnik	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić działanie piorunochronu i klatki Faradaya, przedstawić graficznie pole wytworzone przez naelektryzowaną metalową kulkę, opisać jakościowo rozkład ładunku wprowadzonego na przewodnik o dowolnym kształcie. 	<ul style="list-style-type: none"> zapropionować doświadczalny sposób sprawdzenia rozkładu ładunku wewnątrz i na zewnątrz naładowanego przewodnika. 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzić rozumowanie prowadzące do wniosku, że linie pola elektrostatycznego są w każdym punkcie prostopadłe do powierzchni naładowanego przewodnika.
4	Przewodnik w polu elektrostatycznym		<ul style="list-style-type: none"> przedstawić graficznie pole elektrostatyczne wytworzone przez naelektryzowaną kulkę, do której zbliżono metalowy przedmiot. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić fakt, że wewnątrz przewodnika znajdującego się w zewnętrznym polu elektrostatycznym natężenie pola

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
				jest równe zero.
5	Analogie między wielkościami opisującymi pola grawitacyjne i elektrostatyczne		<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić wzór na energię potencjalną ładunku w elektrostatycznym polu centralnym, • podać definicję potencjału pola elektrostatycznego w danym punkcie, • korzystać z ogólnego wzoru na pracę w polu elektrostatycznym ($W = qU$) do opisu zjawisk i ich zastosowań. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystać analogie między opisem pola grawitacyjnego i pola elektrostatycznego do zapisania wzorami wielkości opisujących pole elektrostatyczne i pracę przy przemieszczaniu ładunku w tym polu, • wykorzystać definicję potencjału do wyprowadzenia ogólnego wzoru na pracę w polu elektrostatycznym.
6	Pojemność elektryczna ciała przewodzącego	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojemność przewodnika i jednostkę pojemności, • odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy pojemność przewodnika?”. 		
7	Kondensator	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić pojęcie kondensatora, • odpowiedzieć na pytanie: „Od czego i jak zależy pojemność kondensatora płaskiego?”. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić znaczenie współczynnika ϵ_0. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ dielektryka na pojemność kondensatora, • rozwiązywać zadania dotyczące pojemności kondensatora płaskiego, • rozwiązywać zadania dotyczące łączenia kondensatorów.
8	Energia naładowanego kondensatora		<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, od czego i jak zależy energia naładowanego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania dotyczące energii kondensatora płaskiego.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			kondensatora.	
9	Ruch naładowanej cząstki w polu elektrostatycznym	<ul style="list-style-type: none"> • analizować jakościowo ruch cząstki naładowanej w jednorodnym polu elektrostatycznym w przypadku, gdy: <ul style="list-style-type: none"> – $\vec{V}_0 = \vec{0}$ – $\vec{V}_0 \parallel \vec{E}$ – $\vec{V}_0 \perp \vec{E}$ 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać budowę i działanie lampy oscyloskopowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat zastosowania lampy oscyloskopowej w oscylografach, elektrokardiografach, urządzeniach radarowych itp.
10. Prąd stały				
1	Prąd elektryczny jako przepływ ładunku. Natężenie prądu	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawisko prądu elektrycznego w metalach, • podać definicję natężenia prądu, • sformułować pierwsze prawo Kirchhoffa i stosować je w rozwiązywaniu zadań. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać ładunek przepływający w obwodzie na podstawie wykresu zależności natężenia prądu od czasu. 	
2	Badanie zależności natężenia prądu od napięcia dla odcinka obwodu	<ul style="list-style-type: none"> • podać zależność natężenia prądu od przyłożonego napięcia w przewodnikach metalicznych (gdy można pominąć wpływ temperatury na natężenie prądu), • podać definicję oporu elektrycznego odcinka obwodu i jego jednostki. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać charakterystyki prądowo-napięciowe dla różnych odbiorników, • opisać wpływ temperatury na opór przewodnika metalowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • oszacować współczynnik temperaturowy oporu na podstawie wykresu $R(t)$, • zaplanować doświadczenie, którego celem jest sporządzenie charakterystyki prądowo-napięciowej odbiornika i wyznaczenie oporu.
3	Łączenie szeregowe i równoległe odbiorników energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciami: połączenie szeregowe, połączenie równoległe, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzory na opory zastępcze, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego wyznaczanie oporu za pomocą amperomierza

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> opór zastępczy, podać wzory na opór zastępczy odbiorników połączonych szeregowo i równolegle i stosować je w rozwiązywaniu zadań, wyjaśnić rolę bezpieczników w domowej instalacji elektrycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczać opór zastępczy dla połączeń mieszanych odbiorników, wykonywać obliczenia konieczne przy zmianie zakresu mierników elektrycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> i woltomierza jest zawsze obciążone błędem i jak stosować odpowiednie poprawki.
4	Zależność oporu przewodnika od jego długości i przekroju poprzecznego	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić ilościową zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości i pola przekroju poprzecznego, podać jednostki i sens fizyczny oporu właściwego materiału, podać przykłady dobrych przewodników prądu elektrycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować doświadczenie sprawdzające zależność oporu przewodnika od jego długości i pola przekroju poprzecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rozumowanie doprowadzające do wniosku, jak opór przewodnika zależy od jego długości i pola przekroju poprzecznego.
5	Praca i moc prądu elektrycznego	<ul style="list-style-type: none"> zapisać wzory na pracę i moc prądu elektrycznego, zapisać wzór na tzw. ciepło Joule'a. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kiedy wszystkie wzory na pracę i moc prądu są sobie równoważne. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy ilościowe dotyczące mocy w odbiornikach połączonych szeregowo i równolegle.
6	Siła elektromotoryczna źródła energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> opisać budowę ogniw galwanicznych, wyjaśnić pojęcie siły elektromotorycznej ogniwa. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować siłę elektromotoryczną ogniwa. 	
7	Prosty obwód zamknięty prądu stałego	<ul style="list-style-type: none"> podać i wyjaśnić prawo Ohma dla zamkniętego obwodu, zaplanować doświadczenie, którego celem jest obserwacja zależności natężenia prądu w obwodzie od oporu zewnętrznego, 		<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić prawo Ohma dla zamkniętego obwodu z zasady zachowania energii.
8	Co wskazuje woltomierz dołączony do	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką wielkość wskazuje 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować doświadczenie, którego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić na wykresie zależność

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
	źródła siły elektromotorycznej?	woltomierz dołączony do biegunów źródła w obwodzie otwartym i zamkniętym, <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnicę między siłą elektromotoryczną i napięciem pomiędzy biegunami (na podstawie prawa Ohma), • wyjaśnić pojęcie oporu wewnętrznego ogniwa. 	celem jest sporządzenie wykresu zależności napięcia na końcach źródła od natężenia prądu.	$U(I)$ i wyznaczyć z wykresu siłę elektromotoryczną ogniwa i jego opór wewnętrzny.
9	Wzrosty i spadki potencjału w obwodzie zamkniętym. Drugie prawo Kirchhoffa	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć i zapisać drugie prawo Kirchhoffa dla oczka sieci, • wyjaśnić konwencję znaków w zapisie drugiego prawa Kirchhoffa. 		<ul style="list-style-type: none"> • prześledzić wzrosty i spadki potencjału w obwodzie zamkniętym (oczku).
10	Przykłady stosowania drugiego prawa Kirchhoffa		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić bilans energii w obwodzie zamkniętym zawierającym tzw. elementy czynne (np. akumulator lub silnik elektryczny). 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać problemy ilościowe z wykorzystaniem praw Kirchhoffa.
11. Pole magnetyczne. Elektromagnetyzm				
1	Magnesy trwałe. Pole magnetyczne magnesu	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić graficznie pole magnetyczne magnesu trwałego. 		
2	Przewodnik z prądem w polu magnetycznym	<ul style="list-style-type: none"> • opisać i wyjaśnić doświadczenie Oersteda. 		

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
3	Wektor indukcji magnetycznej	<ul style="list-style-type: none"> • podać cechy siły elektrodynamicznej, • stosować wzór na wartość siły elektrodynamicznej dla przypadku, gdy $\vec{\Delta l} \perp \vec{B}$, • podać cechy wektora indukcji magnetycznej i jej jednostkę. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować indukcję magnetyczną, • zdefiniować jednostkę indukcji magnetycznej, • określić wartość, kierunek i zwrot siły elektrodynamicznej w konkretnych przypadkach. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedyskutować zależność wartości siły elektrodynamicznej od kąta między wektorem $\vec{B}$ i przewodnikiem, • rozwiązywać problemy związane z oddziaływaniem pola magnetycznego na przewodnik z prądem.
4	Naładowana cząstka w polu magnetycznym. Siła Lorentza. Cyklotron	<ul style="list-style-type: none"> • podać cechy siły Lorentza, • stosować wzór na wartość siły Lorentza dla przypadku, gdy $\vec{v} \perp \vec{B}$. 	<ul style="list-style-type: none"> • określić wartość, kierunek i zwrot siły Lorentza w konkretnych przypadkach, • opisać ruch naładowanej cząstki w polu magnetycznym dla przypadku $\vec{v} \perp \vec{B}$. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedyskutować zależność wartości siły Lorentza od kąta między wektorami $\vec{v}$ i $\vec{B}$, • przedyskutować ruch naładowanej cząstki w polu magnetycznym w zależności od kąta między wektorami $\vec{v}$ i $\vec{B}$, • przedstawić zasadę działania cyklotronu i jego zastosowanie, • rozwiązywać problemy związane z oddziaływaniem pola magnetycznego na poruszającą się cząstkę naładowaną.
5	Pole magnetyczne przewodników z prądem	<ul style="list-style-type: none"> • opisać i przedstawić graficznie pole magnetyczne przewodnika prostoliniowego, przewodnika kołowego i zwojnicy. 		<ul style="list-style-type: none"> • opisać wzajemne oddziaływania przewodników z prądem i podać definicję ampera.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
6	Silnik elektryczny		<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić zasadę działania silnika elektrycznego. 	
7	Właściwości magnetyczne substancji	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zastosowania ferromagnetyków. 	<ul style="list-style-type: none"> • jakościowo opisać właściwości magnetyczne substancji. 	
8	Zjawisko indukcji elektromagnetycznej	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko indukcji elektromagnetycznej i podać warunki jego występowania, • podać przykładowe sposoby wzbudzania prądu indukcyjnego, • objaśnić pojęcie strumienia magnetycznego i podać jego jednostkę, • posługiwać się pojęciem strumienia magnetycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i przedyskutować wzór na strumień wektora indukcji magnetycznej, • obliczać strumień magnetyczny. 	
9	Siła elektromotoryczna indukcji	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy siła elektromotoryczna indukcji?”, • poprawnie interpretować prawo indukcji elektromagnetycznej Faradaya. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego między końcami przewodnika poruszającego się w polu magnetycznym prostopadle do linii pola powstaje napięcie elektryczne, • sporządzać wykresy $\Phi(t)$ i $\varepsilon(t)$, • poprawnie interpretować wyrażenie na siłę elektromotoryczną indukcji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na napięcie powstające między końcami przewodnika poruszającego się w polu magnetycznym prostopadle do linii pola.
10	Reguła Lenza	<ul style="list-style-type: none"> • stosować regułę Lenza. 		

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
11	Zjawisko samoindukcji	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko samoindukcji i podać warunki jego występowania, • odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy współczynnik samoindukcji zwojnicy?”, • podać jednostkę indukcyjności. 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie interpretować wyrażenie na siłę elektromotoryczną samoindukcji. 	
12	Prąd zmienny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić wielkości opisujące prąd przemienny. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić zasadę działania prądnicy prądu przemiennego, • posługiwać się wielkościami opisującymi prąd przemienny, • obliczać pracę i moc prądu przemiennego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyprowadzić wzór na ε dla prądnicy prądu przemiennego.
13	Transformator		<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić zasadę działania transformatora, • podać przykłady zastosowania transformatora, • wyjaśnić pojęcie ciepła Joule'a. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego przesyłanie energii elektrycznej wiąże się z jej stratami, • przygotować prezentację na temat przesyłania energii elektrycznej na duże odległości.
12. Optyka				
1	Zjawiska odbicia i załamania światła	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko odbicia światła, • sformułować i stosować prawo odbicia, • wyjaśnić zjawisko rozpraszania światła, 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić związek względnego współczynnika załamania światła na granicy dwóch ośrodków z bezwzględnymi współczynnikami załamania tych ośrodków, 	<ul style="list-style-type: none"> • zaplanować i wykonać doświadczenie pokazujące zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia, • wyjaśnić zasadę działania światłowodu i podać przykłady jego zastosowania.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> opisać zjawisko załamania światła, zapisać i objaśnić prawo załamania światła i zdefiniować bezwzględny współczynnik załamania, objaśnić, na czym polega zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia, wymienić warunki, w których zachodzi całkowite wewnętrzne odbicie. 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować kąt graniczny, wymienić przykłady praktycznego wykorzystania zjawiska całkowitego wewnętrznego odbicia, opisać przejście światła przez płytkę równoległościenną z wykorzystaniem prawa załamania, opisać przejście światła przez pryzmat z wykorzystaniem prawa załamania. 	
2	Zwierciadła	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy obrazu otrzymanego w zwierciadle płaskim, omówić podział zwierciadeł kulistych na wklęsłe i wypukłe, objaśnić pojęcia: ognisko, ogniskowa, promień krzywizny, oś optyczna zwierciadła. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonać konstrukcję obrazu w zwierciadle płaskim, zapisać równanie zwierciadła i poprawnie z niego korzystać, zapisać i objaśnić wzór na powiększenie obrazu, wykonać konstrukcje obrazów w zwierciadłach kulistych i wymienić ich cechy. 	<ul style="list-style-type: none"> narysować wykres funkcji $y(x)$ dla zwierciadła wklęsłego i podać interpretację tego wykresu, wymienić i omówić praktyczne zastosowania zwierciadeł.
3	Soczewki	<ul style="list-style-type: none"> opisać rodzaje soczewek, objaśnić pojęcia: ognisko, ogniskowa, promień krzywizny, oś optyczna soczewki, objaśnić pojęcie zdolności skupiającej soczewki, obliczać zdolność skupiającą soczewki. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać wzór informujący, od czego zależy ogniskowa soczewki i poprawnie go zinterpretować, obliczać zdolność skupiającą układów cienkich stykających się soczewek, sporządzać konstrukcje obrazów w soczewkach i wymienić cechy obrazu w każdym przypadku, zapisać i zinterpretować równanie soczewki, objaśnić działanie oka jako 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić zasadę działania lupy, korzystać z równania soczewki do rozwiązywania problemów, rozwiązywać problemy jakościowe i ilościowe związane z praktycznym wykorzystywaniem soczewek, przygotować prezentację na jeden z tematów: <ul style="list-style-type: none"> – Wady wzroku i sposoby ich korygowania, – Zastosowania soczewek i ich układów w przyrządach optycznych,

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			przyrządu optycznego.	– Budowa i zasada działania mikroskopu optycznego.
4	Rozszczepienie światła białego w pryzmacie	<ul style="list-style-type: none"> opisać i wyjaśnić zjawisko rozszczepienia światła białego. 		
13. Dualna natura promieniowania i materii				
1	Fale elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> omówić widmo fal elektromagnetycznych, podać źródła fal z poszczególnych zakresów długości; omówić zastosowanie fal elektromagnetycznych z poszczególnych zakresów długości. 		<ul style="list-style-type: none"> opisać powstawanie fal elektromagnetycznych w obwodach LC, wyjaśnić, dlaczego obwód LC nazywamy obwodem drgań elektrycznych, wskazać analogię drgań elektrycznych w obwodzie LC do drgań mechanicznych, wyjaśnić, na czym polega zjawisko rezonansu elektromagnetycznego.
2	Światło jako fala elektromagnetyczna	<ul style="list-style-type: none"> opisać jedną z metod pomiaru wartości prędkości światła, opisać zjawisko rozszczepienia światła, opisać zjawiska dyfrakcji i interferencji światła, opisać siatkę dyfrakcyjną i posługiwać się pojęciem stałej siatki, podać przykłady praktycznego wykorzystywania zjawiska polaryzacji. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegają zjawiska dyfrakcji i interferencji światła, posługiwać się pojęciem spójności fal, porównać obrazy otrzymane na ekranie po przejściu przez siatkę dyfrakcyjną światła monochromatycznego i światła białego, zapisać wzór wyrażający zależność położenia prążka n-tego rzędu od długości fali i odległości między szczelinami i poprawnie go 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać problemy z zastosowaniem zależności $d \sin \alpha = n \lambda$, posługiwać się pojęciem kąta Brewstera.

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			zinterpretować, <ul style="list-style-type: none"> • objaśnić zjawisko polaryzacji światła (jakościowo), • wymienić sposoby polaryzowania światła. 	
3	Zjawisko fotoelektryczne	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega zjawisko fotoelektryczne, • posługiwać się pojęciem pracy wyjścia elektronu z metalu, • sformułować warunek zajścia efektu fotoelektrycznego dla metalu o pracy wyjścia W, • podać przykłady zastosowania fotokomórki, • zapisać i zinterpretować wzór na energię kwantu. 	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzieć na pytania: <ul style="list-style-type: none"> – Od czego zależy energia kinetyczna fotoelektronów? – Od czego zależy liczba fotoelektronów wybitych z metalu w jednostce czasu? • wyjaśnić zjawisko fotoelektryczne na podstawie kwantowego modelu światła, • napisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną fotoelektronów, • narysować i objaśnić wykres zależności energii kinetycznej fotoelektronów od częstotliwości (dla kilku metali). 	<ul style="list-style-type: none"> • narysować i omówić charakterystykę prądowo-napięciową fotokomórki, • omówić doświadczenia dotyczące badania efektu fotoelektrycznego i wynikające z nich wnioski, • rozwiązywać zadania dotyczące zjawiska fotoelektrycznego, • przygotować prezentację pt. „Narodziny fizyki kwantowej”.
4	Emisja i absorpcja promieniowania elektromagnetycznego	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnić widmo ciągłe i widmo liniowe, • rozróżnić widmo emisyjne i absorpcyjne, • opisać widmo promieniowania ciał stałych i cieczy, • opisać widma gazów jednoatomowych i par pierwiastków, • opisać szczegółowo widmo atomu wodoru, • objaśnić wzór Balmera, • opisać metodę analizy widmowej, • podać przykłady zastosowania 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować i zapisać postulaty Bohra, • obliczyć całkowitą energię elektronu w atomie wodoru, • wyjaśnić, jak powstają serie widmowe (na podstawie modelu Bohra atomu wodoru), • zamienić energię wyrażoną w dżulach na energię wyrażoną w elektronowoltach, • obliczyć długości i częstotliwości fal odpowiadających liniom widzialnej części widma atomu wodoru, 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać zgodność wzoru Balmera z modelem Bohra budowy atomu wodoru, • wyjaśnić, dlaczego nie można wytłumaczyć powstawania liniowego widma atomu wodoru na gruncie fizyki klasycznej, • wyjaśnić, dlaczego model Bohra atomu wodoru był modelem „rewolucyjnym”, • wyjaśnić, dlaczego model Bohra jest do dziś wykorzystywany do intuicyjnego wyjaśniania niektórych

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> analizy widmowej, wyjaśnić różnice między widmem emisyjnym i absorpcyjnym, posługiwać się pojęciem atomu w stanie podstawowym i w stanie wzbudzonym, wyjaśnić, jak powstają linie Fraunhofera w widmie słonecznym, wyjaśnić pojęcie ciała doskonale czarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić uogólniony wzór Balmera, objaśnić prawo Stefana-Boltzmana, objaśnić prawo Wiena. 	<ul style="list-style-type: none"> wyników doświadczalnych, wyjaśnić, co to znaczy, że światło ma naturę dualną, posługiwać się prawami Stefana-Boltzmana i Wiena.
5	Promieniowanie rentgenowskie	<ul style="list-style-type: none"> opisać właściwości promieni X, wymienić przykłady zastosowania promieniowania rentgenowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać widmo promieniowania rentgenowskiego, wyjaśnić sposób powstawania promieniowania o widmie ciągłym (promieniowania hamowania), wyjaśnić sposób powstawania promieniowania o widmie liniowym (promieniowania charakterystycznego). 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak powstaje krótkofalowa granica widma promieniowania hamowania $\lambda_{\min}$, wyprowadzić wzór na $\lambda_{\min}$, omówić zjawisko dyfrakcji promieni X na kryształach, omówić zjawisko Comptona, wyjaśnić, co to znaczy, że promieniowanie rentgenowskie ma naturę dualną.
6	Fale materii	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić wzór na długość fali de Broglie'a. 	<ul style="list-style-type: none"> podać treść hipotezy de Broglie'a, zapisać i zinterpretować wzór na długość fali de Broglie'a, obliczyć długość fali de Broglie'a dla elektronu o podanej energii kinetycznej, wyjaśnić, dlaczego nie obserwuje się fal materii dla obiektów makroskopowych, oszacować długość fal materii dla obiektów mikroskopowych i obiektów makroskopowych, wyjaśnić, dlaczego właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wyniki doświadczenia Davissona i Germera (rozpraszanie elektronów na kryształach), przedstawić problem interpretacji fal materii, omówić zastosowanie falowych właściwości cząstek (badanie kryształów, mikroskop elektronowy), przygotować prezentację na jeden z tematów: <ul style="list-style-type: none"> Interferencja fal materii na dwóch szczelinach, Interferencja pojedynczych

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
			falowe obiektów mikroskopowych (cząstek) mogą być zaobserwowane w eksperymentach, a nie obserwuje się właściwości falowych obiektów makroskopowych.	elektronów, – Dualizm kwantowo-falowy w przyrodzie.
14. Modele przewodnictwa elektrycznego				
1	Metale	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykład przewodnika, półprzewodnika i izolatora, • omówić zależność właściwości elektrycznych substancji od obecności elektronów swobodnych, • omówić podział ciał na przewodniki, izolatory i półprzewodniki ze względu na zależność ich oporu właściwego od temperatury, • opisać budowę półprzewodników samoistnych i półprzewodników domieszkowych, • opisać zastosowanie diody półprzewodnikowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego opór półprzewodników maleje ze wzrostem temperatury, • wyjaśnić, dlaczego domieszkuje się półprzewodniki, • opisać półprzewodniki typu n i typu p, • omówić zjawiska występujące na złączu n-p, • omówić budowę działania diody półprzewodnikowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat zastosowań półprzewodników.
2	Półprzewodniki			
3	Ciecze			
Aneks 3. Doświadczenia				
1	Badanie ruchu wahadła	<ul style="list-style-type: none"> • odczytywać wskazania przyrządów pomiarowych, dokładność przyrządu, • przygotować zestaw doświadczalny według instrukcji, • wykonać samodzielnie kolejne etapy doświadczenia, • sporządzić tabelę wyników pomiaru, 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć niepewność względną pomiaru, • oszacować niepewność pomiaru pośredniego metodą najmniej korzystnego przypadku, • przedstawić graficznie wyniki pomiarów wraz z niepewnościami, • dopasować graficznie prostą do 	<ul style="list-style-type: none"> • dopasować prostą do wyników pomiarów, • obliczyć współczynnik kierunkowy prostej dopasowanej do punktów pomiarowych, • obliczyć odchylenie standardowe pojedynczego pomiaru, • obliczyć odchylenie standardowe
2	Wyznaczanie ciepła właściwego metalu na podstawie bilansu cieplnego			
3	Wyznaczanie charakterystyk prądowo-napięciowych opornika, żarówki i diody			

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:	Treści rozszerzone Uczeń potrafi:	Treści dopełniające Uczeń potrafi:
4	Badanie drgań struny	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć wartości średnie wielkości mierzonych, • sporządzić odpowiedni układ współrzędnych (podpisać i wyskalować osie, zaznaczyć jednostki wielkości fizycznych), • zaznaczyć w układzie współrzędnych punkty pomiarowe wraz z niepewnościami, • zapisać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$. 	<p>punktów pomiarowych i ocenić trafność tego postępowania,</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytać z dopasowanego graficznie wykresu współczynnik kierunkowy prostej, • podać przyczyny ewentualnych błędów systematycznych, • zaproponować sposób postępowania pozwalający uniknąć błędów systematycznych, • oszacować wielkość błędów systematycznych, • ocenić krytycznie, czy otrzymany wynik doświadczenia jest realny, • samodzielnie sformułować wnioski wynikające z doświadczenia. 	<p>średniej dla każdej serii pomiarów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$, • ocenić, czy niepewność pomiaru jest niepewnością systematyczną, • samodzielnie zaproponować metodę wyznaczenia wielkości fizycznej.
5	Obserwacja dyfrakcji światła			
6	Badanie zjawiska załamania światła			
7	Badanie obrazów optycznych otrzymanych za pomocą soczewek			

AUTORZY: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Salach